

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.21.237/2013/6.szám

A Kúria a Lajer Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Lajer Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek a Dr. Zajdó Zsolt Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Zajdó Zsolt ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen szerződés hatálytalanságának megállapítása iránt a Városi Bíróságnál 33.P.24.498/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Törvényszék 1.Pf.20.328/2013/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az I. r. alperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán tárgyaláson kívül meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság 11. sorszámu ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. r. alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg külön felhívásra az államnak 600.000 (hatszáz ezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperesek 1988. szeptember óta házasságban voltak, házasságukból három gyermek született. Az alperesek utolsó közös lakása a D.-i ingatlan volt, amely 1/2 - 1/2 arányban állott a tulajdonukban. Az alperesek életközössége 2005. 2006. évben megromlott. Az 1989-ben, 1992-ben és 1994-ben született gyermekekre tekintettel változatlanul együtt laktak, de külön gazdálkodtak és csak a gyermekek körüli közös teendőket beszélték meg. 2010. októberében a II. r. alperes az ingatlanból elköltözött, majd 2011. január 5-én a házastársak házassági vagyonszétosztást megszüntető megállapodást kötöttek. Ebben rendelkeztek arról, hogy az I. r. alperes

tulajdonába kerül a közös ingatlanból a II. r. alperest megillető 1/2 tulajdoni hányad. Az I. r. alperes ennek fejében vállalta az ingatlanon fennálló teljes hiteltartozás kifizetését, ennek összege a kifizetéskor 8.900.000 forintot tett ki. Az alperesek házasságát a bíróság 2011. május 26-án jogerősen felbontotta.

A Korlátolt Felelősségű Társaság és a felperes között 2009. június 10-én 111.000.000 forint összegű, 2010. június 16-án 20.000.000 forint összegű hitelkeret szerződés, illetve 2010. június 16-án 200.000.000 forint összegű kölcsönszerződés jött létre, amelyet közokiratba foglaltak. Mindhárom szerződés esetében a tartozások megfizetéséért a II. r. alperes készfizető kezességet vállalt. A felperes a szerződéseket 2011. február 24. napján azonnali hatállyal felmondta. A felmondás mellett a II. r. alperes részére fizetési felszólítást is kézbesítettek azzal, hogy a fizetési kötelezettsége esedékessé vált. Az egyenes adós és a készfizető kezesek, így a II. r. alperes a tartozásukat a felperesnek nem fizették meg.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a Ptk. 203. §-a alapján az I. és II. r. alperesek között létrejött házastársi vagyonközösséget megszüntető szerződés vele szemben való hatálytalanságát, mert az fedezetelvonó szerződés és kötelezze az I. r. alperest annak tűrésére, hogy a II. r. alperes ellen vezetett végrehajtás eredménytelensége esetén a felperes az ingatlanból keressen kielégítést. A pertárgy értékét a felperes 6.000.000 forintban jelölte meg.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Előadták, hogy a megállapodásuk nem fedezetelvonó szerződés. Az I. r. alperes jóhiszeműen szerezte meg a tulajdonjogot ellenérték fejében és a II. r. alperes tartozásairól nem volt tudomása, figyelemmel arra, hogy a kapcsolatuk már évekkal a kötelezettségvállalás előtt megromlott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a Ptk. 203. § (1) bekezdése szerint azt kell vizsgálnia, hogy a felperes kielégítési alapját ezzel a szerződéssel részben vagy egészben elvonták-e, illetve, hogy a szerző fél, az I. r. alperes rosszhiszemű volt vagy reá nézve ingyenes előny származott-e. Hivatkozott a 203. § (2) bekezdésére is, amely szerint a hozzátartozóval kötött szerződés esetében a rosszhiszeműséget, illetve az ingyenességet vélelmezni kell. A bíróság álláspontja szerint az alperesek a Pp. 164. §-a alapján bizonyították, hogy fedezetelvonás nem történt. A meghallgatott tanúk, valamint az okiratszerkesztő ügyvéd is egyértelműen azt erősítette meg, hogy az I. r. alperesnek nem volt tudomása a II. r. alperes kötelezettségeiről. Az I. r. alperes megváltotta a II. r. alperes tulajdoni hányadát a közös adósság reá eső részének

kiegyenlítésével és tehermentesítette az ingatlant. A felperes követelése tehát a szerződéskötés időpontjában esedékes volt ugyan, de emellett az I. r. alperes rosszhiszeműségét vagy az ingyenességet is bizonyítani kellett volna az ügyben.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperesek között 2011. január 5. napján létrejött házastársi vagyontörséget megszüntető szerződés a felperessel szemben hatálytalan. Az I. r. alperest annak túrésére kötelezte, hogy a perbeli ingatlanból a felperes a követelését kielégítse. Rendelkezett továbbá a perköltség viseléséről is.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az ellenérték fejében szerző fél esetében is megállapítható a szerződés fedezetelvonó jellege, ha a szerző fél rosszhiszemű volt. A fél akkor rosszhiszemű, ha a szerződéskötéskor tudott vagy tudnia kellett a kötelezettel szemben fennálló követelésről és arról, hogy a szerződéssel a jogosult kielégítési alapját elvonják. A törvényszék ítéletének indokolásában mérlegelte, hogy a szerződéskötéskor a felperes követelése már végrehajtási szakaszban volt és arra a következtetésre jutott, hogy az I. r. alperesnek is tudnia kellett a II. r. alperes kötelezettségéről. Ezt arra alapította, hogy a házassági bontóperben a házassági életközösség megszakadásának időpontját 2010. októberében jelölték meg és ez szerepel a házassági vagyontörségi szerződésben is. Figyelemmel arra, hogy a II. r. alperes 2010. június 16-án, illetve ezt megelőző időpontokban vállalt készfizető kezességet a felperes részére, ebben az időpontban még az életközösség fennállott. A másodfokú bíróság ítéletében a Csjt. 30. § (1) és (2) bekezdését is felhívta utalva arra, hogy a II. r. alperes által kötött ügyletek az I. r. alperes hozzájárulásával kötött ügyleteknek minősülnek. Álláspontja szerint ezt a vélelmet az I. r. alperesnek kellett volna megdöntenie, ami a perben nem vezetett sikerre. A törvényszék a Pp. 206. §-a szerint elvégzett mérlegelésével arra a következtetésre jutott a törvényi vélelemből fakadóan, hogy az I. r. alperes tudott a házastársa kötelezettségvállalásáról és a szerződéskötés a felperes kielégítési alapjának elvonása érdekében történt meg, így a II. r. alperes eljárása rosszhiszemű volt.

A jogerős ítélet ellen az I. r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Ebben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 206. §-ában foglalt mérlegelési kötelezettségét. Hivatkozott arra, hogy a 2010. októberi időpont a házassági életközösség megszakadására vonatkozóan nem tekinthető olyan időpontnak, ameddig a felek életközössége fennállott, mivel az alperesek között bizonyítottan már évekkel korábban megszűnt az életközösség. Ezt valamennyi

tanúként meghallgatott személy igazolta. Valóban egy lakásban éltek, ez az együttélés szűnt meg 2010. októberében, de az egy háztartás fenntartása nem jelentette azt, hogy az I. r. alperes tudott volna a II. r. alperes által megkötött szerződésekről. Az I. r. alperes tehát nem volt rosszhiszemű a szerződéskötéskor, reá ingyenes előny nem származott, így az I. r. alperes vonatkozásában a szerződés fedezetelvonó jellege nem állapítható meg. Az I. r. alperes felülvizsgálati kérelmében utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság a Csjt. 30. § (2) bekezdésére is azért alapította határozatát, mert a 2010. októberi időpontot vette figyelembe az életközösség megszakadását illetően.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

A felperes kereseti kérelme az volt, hogy az I. r. alperes mint tulajdonszerző és a II. r. alperes mint tulajdonátruházó között a perbeli ingatlan II. r. alperest megillető 1/2 tulajdoni hányadára létrejött, a házassági vagyonközösség megszüntetése alapjául szolgáló megállapodás fedezetelvonó jellegét, így a felperessel szembeni relatív hatálytalanságát a bíróság állapítsa meg, valamint kötelezze az I. r. alperest annak tűrésére, hogy a II. r. alperes ellen vezetett végrehajtás eredménytelensége esetén a felperes az ingatlanból keressen kielégítést. A felperes kereseti kérelme tehát egyértelműen a Ptk. 203. §-án alapult. Abban az esetben, ha a bíróság az alperesek között létrejött szerződés relatív hatálytalanságát a felperes javára megállapítja, úgy az I. r. alperes a perbeli szerződéssel megszerzett 1/2 tulajdoni hányad vonatkozásában lett volna köteles helytállni a felperes követelésének kielégítése érdekében a perbeli ingatlanból. A kereseti kérelem azt nem tartalmazta, hogy az I. r. alperes a saját tulajdoni hányadával is helytállni köteles. A felperes kereseti kérelmének hiánya ellenére a másodfokú bíróság azt is vizsgálta, hogy az I. r. alperes mint házastárs a Csjt. 30. § (1) és (2) bekezdése szerint köteles-e a tartozásokért helytállni, vélelmezhető-e a házassági életközösség fennállására tekintettel az, hogy hozzájárult a II. r. alperes által kötött ügyletekhez. A másodfokú bíróság az említett jogszabályhely alapján az I. r. alperest a teljes ingatlan vonatkozásában kötelezte a kielégítés tűrésére. A másodfokú bíróság tehát súlyos eljárási szabálysértést követett el amikor az I. r. alperesnek a saját tulajdoni hányadával való helytállási kötelezettségét is ítélkezése körébe vonta. Ezzel a Pp. 215. §-át megsértve túlterjeszkedett a felperes kereseti kérelmén. Jogszabálysértő a másodfokú ítélet amiatt is, hogy a Csjt. 30. §-a alkalmazása esetén rendelkeznie kellett volna arról is, hogy az I. r. alperes helytállási kötelezettsége mire terjed ki. A Csjt. 30. § (3) bekezdése értelmében ez a felelősség nemcsak

a perbeli ingatlan I. r. alperes nevén álló 1/2 részére, hanem a közös vagyontól reá eső többi vagyontárgyra is kiterjedne. A másodfokú ítélet emellett nem tartalmazza, hogy a felperes által megjelölt 6.000.000 forintot pertárgy értéket figyelembevéve a több száz millió forintos fennálló követelésből az I. r. alperes a perbeli ingatlanból való kielégítést milyen összeg erejéig köteles tűrni (lásd az 1/2011.(VI.15.) PK vélemény 7. pontját). Miután a kereseti kérelmen való túlterjeszkedés olyan súlyos eljárási szabálysértés, amelyet a felülvizsgálati eljárást lefolytató bíróságnak is hivatalból kell észlelnie, illetve a felülvizsgálati kérelem is utalt a Csjt. 30. § jogszabálysértő alkalmazására, a Kúria a másodfokú bíróság jogszabálysértő ítéletét a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

A másodfokú bíróság a jelen ügyben tévesen alkalmazta a Csjt. 30. § (2) bekezdésében foglaltakat azért is, mert a II. r. alperes kezességet vállalt a felperes javára. A kezesség vállalása nem visszterhes ügylet, kivéve, ha a kezes a kötelezettségvállalásáért ellenértéket kapott. (Pfv.II.22.941/1999.). A perben nem merült fel olyan adat, hogy a II. r. alperes a kezességvállalásáért ellenértéket kapott volna, ezért az ügyletet nem lehet az I. r. alperes hozzájárulásával kötött ügyletnek tekinteni, akkor sem, ha annak megkötésére a házassági életközösség fennállása alatt került sor.

Ezt követően a Kúriának azt kellett megvizsgálnia, hogy az I. r. alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltak helytállóak-e, vagyis megállapítható-e, hogy az I. r. alperes nem volt rosszhiszemű, így vele szemben a Ptk. 203. § (1) és (2) bekezdése alapján a szerződés relatív hatálytalansága nem állapítható meg.

A másodfokú bíróság a fedezetelvonást azért látta megállapíthatónak, mert az I. r. alperes a törvényi vélelemből fakadóan tudott a házastársa kötelezettségvállalásáról. Ez az álláspont azonban nem helytálló. A Csjt. 30. § (2) bekezdése szerinti vélelmezett hozzájárulás alapján a Ptk. 203. § (1) bekezdés alkalmazásához szükséges rosszhiszeműség nem állapítható meg. Ahhoz az szükséges, hogy a szerző fél valóban tudjon a követelésről, illetve arról tudnia kelljen. (1/2011. (VI.15.) PK vélemény 5. pont). A tényleges tudomás vélelem alapján nem állapítható meg.

Jogerős ítéletében a másodfokú bíróság a Csjt. 30. § (2) bekezdése szerinti vélelmet a fentiekkel kifejtettek szerint tévesen alkalmazta, de annak helyes figyelembe vétele sem alapozná meg az I. r. alperes rosszhiszeműségét.

A másodfokú bíróság a fedezetelvonást arra is tekintettel tartotta megalapozottnak, hogy az alperesek a házassági bontóperükben,

illetve a vagyonszétválást megszüntető szerződésükben az életközösségük megszűnését ahhoz az időponthoz kötötték, amikor a II. r. alperes a közös ingatlanból ténylegesen elköltözött. Ez az időpont kétségtelenül a II. r. alperes kötelezettségvállalását követő volt. Ugyanakkor a peradatok az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat támasztották alá. A vagyonszétválást megszüntető szerződést készítő ügyvéd tanúvallomásából az volt egyértelműen megállapítható, - amit az alperesek gyermekei, illetve az összes kihallgatott tanú alátámasztott, - hogy a felek kapcsolata már a 2005., 2006. évben súlyosan megromlott, lényegében külön gazdálkodtak, a közös lakásban való együttélést a kiskorú gyermekekre figyelemmel tartották fenn, de egymás ügyeiről ezt követően már nem tájékoztattak. A Kúria szerint életszerű, és a mindennapi életben gyakran előfordul, hogy a felek a gyermekeik felnőtté válását követően rendezik jogilag a már tönkrement kapcsolatukat, ekkor válnak el, és szüntetik meg a vagyonszétválást. Az együttélés azonban nem feltétlenül jelenti azt, hogy egymás ügyeiről részletes tudomásuk lenne.

A tanúként kihallgatott okiratszerkesztő ügyvéd, akinek vallomása minden tekintetben elfogulatlanul minősül, előadta azt is, hogy az I. r. alperes azért váltotta magához a közös ingatlanban a II. r. alperest megillető 1/2 tulajdoni hányadot, mert nehézségeik voltak az ingatlanon fennálló bankkölcsön közös törlesztése kapcsán és ezt a helyzetet úgy kívánták rendezni, hogy a II. r. alperes szabaduljon a hitelterhektől és az ingatlan az abban élő I. r. alperes tulajdonába kerüljön. A Kúria álláspontja szerint tehát az ügylet célja nem a fedezetelvonásra irányult, és a Ptk. 203. §-ban foglalt egyéb feltételek sem állnak fenn a jelen ügyben. A II. r. alperes ugyanis az I. r. alperesre az ingatlanhányadát ellenérték fejében ruházta át, az I. r. alperes pedig bizonyította, hogy a II. r. alperes ügyleteiről nem volt tudomása és azokról a körülmények folytán nem is kellett tudnia. A Ptk. 203. §-ban foglalt többi feltétel teljesült a felperes igényét illetően, így nem vitásan a felperes követelése esedékessé vált a szerződéskötés időpontjában és az is megállapítható, hogy a II. r. alperes ezen ingatlanhányada a felperes követelésének fedezetéül szolgált volna. Ugyanakkor az ellenérték fejében szerző fél esetében a bíróságnak gondosan vizsgálnia kell, hogy a fedezetelvonó jelleg ezen jogszerző fél előtt is bizonyítottan ismert volt-e. A jelen ügyben az ügy körülményei ezt nem támasztották alá.

A jogerős ítélet tehát a kifejtettek alapján jogszabálysértő, ezért a Kúria azt a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül eljárva, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján azt hatályon kívül helyezte és a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése szerint a jogszabályoknak megfelelő az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A felperes a fellebbezési, illetve a felülvizsgálati eljárásban is pervesztesnek minősül, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni az I. r. alperesnek a fellebbezési, illetve a felülvizsgálati eljárással felmerülő perköltségét. Ennek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján, az ügyvédi munkával arányban állóan határozta meg azzal, hogy az az általános forgalmi adót is tartalmazza.

Az I. r. alperes részére a Kúria a felülvizsgálati eljárásban illetékeljegyzési jogot engedélyezett, így pervesztességére tekintettel a felperes köteles megfizetni az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. §-a alapján a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Budapest, 2014. február 25.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró

Szné

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő